

Strategi for Tidlig indsats

Familier der lykkes

GLADSAXE

En tidlig indsats for livet

Alle familier i Gladsaxe Kommune skal have muligheden for at leve et godt og trygt liv. Der findes dog familier, som har særlige udfordringer og derfor befinder sig i en udsat position eller er i risiko for at blive udsatte. I disse familier kan forældrene af forskellige årsager have behov for støtte. Støtte til at kunne lykkes i at skabe gode, stabile rammer for et godt hverdagsliv og støtte til at understøtte børnenes udvikling og trivsel. Disse familier vil vi gøre en særlig indsats for. Vi vil gøre noget *mere* og noget *andet*, end det vi allerede gør i dag – og vi skal gøre det *tidligt* og *sammen*.

Tidlig indsats skal grundlæggende rette fokus mod forældrene, som er dem, der skal skabe de rette livsbetingelser og udviklingsmuligheder for deres børn. Jo tidligere vi ser og reagerer på de tidlige tegn hos børn og forældre, jo mere effektive er vi til at sikre en positiv livsbane for de børn, der enten er udsatte eller er i risiko for at blive udsatte. De tidligste år i barnets liv er nemlig afgørende for barnets livsduelighed.

Et godt barneliv kan se ud på rigtig mange måder, men fællesnævneren er, at barnet trives og udvikler sig alderssvarende. Forældrene forventes at fungere som børnenes rollemodeller og skal – foruden at sikre familiens økonomiske grundlag – også skabe stabile rammer for børnenes sundhed, udvikling, trivsel, læring og dagligdag i dagtilbud, skole og fritidsliv.

Vision

Alle børn skal – uanset deres livsomstændigheder – have muligheden for at leve et godt liv, hvor de lykkes med uddannelse og selvforsørgelse og får skabt sin egen stabile og sunde familiesituation. Det kræver et solidt "familiefundament" fra den tidlige barndom, hvis barnet skal blive en ressourcestærk ung og senere voksen.

Mål og målgruppe

Gladsaxe Kommune arbejder ud fra en målsætning om, at børn, som er – eller er i risiko for at blive – udsatte, får gode betingelser for udvikling, læring og trivsel tidligt i livet og bliver godt rustet til at mestre deres liv.

Målgruppen er nul- til seksårige børn og deres familier, hvor der er – eller kan være risiko for – uhensigtsmæssig udvikling, manglende læring og ikke tilstrækkelig trivsel for barnet. Det kan både være barnet, forældrene eller eventuelle søskende, der har særlige problemstillinger og behov, som indebærer en risiko for, at barnet bliver udsat.

Tidlig indsats i Gladsaxe Kommune

Strategi for Tidlig indsats beskriver en ny tankegang og en samlet fremgangsmåde i arbejdet med Tidlig indsats i kommunen. Der findes imidlertid mange andre tiltag og indsatser, som også har til formål at sikre en tidligere og mere forebyggende indsats. Disse tiltag findes bl.a. i Ungeenheden, i sundhedsplejen, i Social Balance og i arbejdet med at udvikle høj kvalitetsdagtilbud.

Gladsaxemodellen

Det særlige ved Tidlig indsats i Gladsaxe Kommune er, at vi med udgangspunkt i en kulturforandring kombinerer en systematisk tidlig opsporing med en helhedsorienteret og effektiv indsats over for den samlede familie.

Hvorfor Tidlig indsats?

Vi ved, at der både er en menneskelig og samfundsmæssig gevinst ved at have fokus på en tidlig indsats over for børn og familier i udsatte positioner. Forskning har vist, at det er en langt bedre investering og giver en væsentlig større effekt at sætte ind over for de yngste børn.

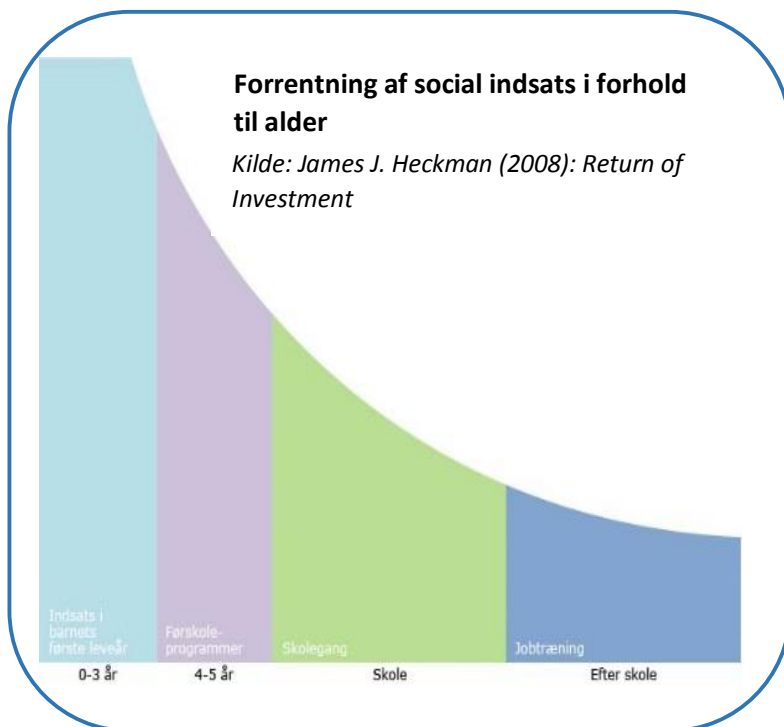
Vi ved, at en utilstrækkelig og potentielt skadelig udvikling for et barn forebygges via forældrene, som er barnets primære platform. For eksempel kan en styrkelse af hjemmelæringsmiljøet fra en tidlig alder have stor betydning for børns resultater og læringsmuligheder senere i livet.

Vi ved, at en helhedsorienteret indsats over for en familie med komplekse sociale problemer har en positivt afsmittende effekt på børnenes trivsel.

Sprogkløft: 30 mio. ord til forskel

Vi ved, at børns læringsmæssige muligheder er proportional med, hvor meget deres forældre taler med dem, og at børns læring i ni-ti-årsalderen kan henføres til hvor meget tale, de har hørt i nul- til tre-årsalderen.

Et treårigt barn, som vokser op i en højtuddannet familie, har hørt over 30 mio. flere ord og har et dobbelt så stort ordforråd som et barn, der er vokset op med forældre på overførselsindkomst. Der er desuden en overvægt af negationer i de ord og sætninger, som børn af forældre på overførselsindkomst hører, hvorimod børn af højtuddannede forældre oftest hører bekræftende ord og sætninger.

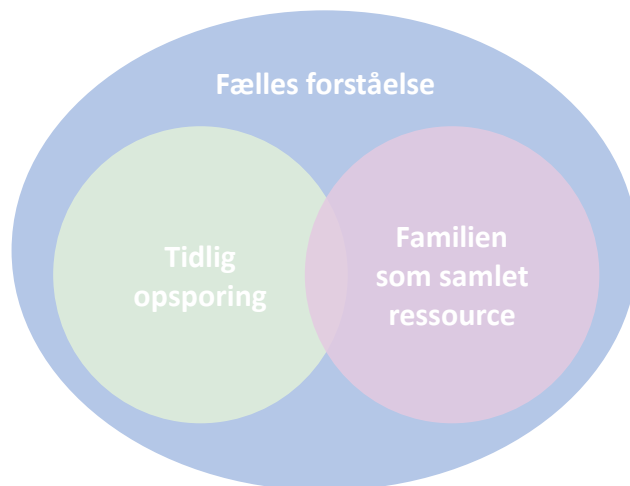
Vi ved, at et barns evne til f.eks. koncentration og selvbeherskelse er afgørende for at kunne lære. En primær grund til, at udsatte børn kan mangle sådanne socioemotionelle færdigheder, er, at deres forældres socioemotionelle færdigheder kan være underudviklede. Ved at understøtte forældrenes færdigheder tidligt i barnets liv, kan en dårlig udvikling for barnet forebygges.

Vi ved, at en beskæftigelsesindsats er central, idet forældrenes tilknytning til arbejdsmarkedet er en vigtig faktor for deres børns udvikling.

Tre temaer, der understøtter en kulturforandring

At skabe endnu bedre livsmuligheder for Gladsaxe Kommunes mindste børn og deres familier er en kompleks opgave, som tager tid. En forudsætning for at lykkes er at skabe en fælles forståelse omkring Tidlig indsats for dermed at opnå en kulturforandring i organisationen. Det første tema skal derfor betragtes som en overordnet ramme for de to øvrige temaer.

Det nye – kulturforandringen – består i, at vi skærper vores evne til så tidligt som muligt at få øje på, hvilke behov familien har, og dermed hvilken indsats vi skal yde for, at familien kan komme videre med et godt familieliv. Et godt familieliv betyder, at børnene trives og udvikler sig alderssvarende, og på denne måde reduceres sandsynligheden for, at der senere i livet skal kompenseres for manglende trivsel og udvikling i de første, afgørende barndomsår.

1. Fælles forståelse

Det vil vi opnå

Det helt grundlæggende for at lykkes med Tidlig indsats er at skabe en fælles forståelse af, *hvorfor* og *hvordan* vi arbejder med Tidlig indsats inden for hvert fagområde samt på tværs af organisationen. Der skal være en fælles forståelse af vigtigheden i at arbejde sammen på tværs og i at arbejde helhedsorienteret med familien.

Sådan gør vi

- Vi skaber en fælles forståelse af opgaven på tværs af fagligheder og forvaltninger. Vi sikrer, at forvaltningsmæssige og monofaglige hensyn ikke står i vejen, og at det bliver et fælles ansvar at sikre både opsporing, indsats og fremdrift. Alle forpligter sig til at se ud over eget fagområde og til at arbejde ud fra en fælles faglig vej.
- Vi udvikler praksis gennem inddragelse af nye og effektive metoder med udgangspunkt i dokumenteret viden, og vi justerer herefter eksisterende praksis der, hvor det giver mening.
- Vi bringer principperne fra Professionel faglighed i spil og udnytter derigennem vores organisations potentiale af forskellige fagligheder.

Styrket faglighed i opgaveløsningen

Alle medarbejdere skal arbejde med afsæt i dokumenteret viden, så vi bedre kan sikre, at udsatte familier lykkes med at understøtte børnenes udvikling og trivsel. Nogle indsatser og metoder virker bedre end andre. Derfor er det essentielt at holde sig opdateret med ny viden på området samt at sikre et fælles fagligt ståsted.

Professionel faglighed kan med fordel bruges som arbejdsmetode. Professionel faglighed handler om at udnytte det potentiale, der ligger i at styrke fagligt og tværfagligt samspil i løsningen af den opgave, man er fælles om. Formålet er, at medarbejderne bliver bedre til at handle helhedsorienteret sammen med borgeren, tilkoble andres fagligheder og sætte egen faglighed i spil.

2. Tidlig opsporing

Det vil vi opnå

Forskning viser, at jo tidligere vi finder de udsatte familier og iværksætter den rette indsats, jo større sandsynlighed er der for at kunne påvirke børnenes livsduelighed. Vi skal derfor opspore forældre og børn i risiko for at blive udsatte for at kunne hjælpe dem tidligst muligt i barnets liv – og gerne før barnet overhovedet er blevet født.

Sådan gør vi

- Vi undersøger, hvordan vi kan styrke de opsporings- og handlemuligheder, som de fagprofessionelle, der løbende er i kontakt med børn og forældre, har i det daglige arbejde.
- Vi handler på tegn eller risikoindikatorer for mistrivsel hos børn og forældre, før problemet vokser sig for stort – og helst før det opstår.
- Vi udvikler en opsporingsmodel, hvor vi via systematisk opsporing i højere grad benytter os af den viden og data, der allerede findes hos bl.a. sundhedsplejen, tandplejen, dagtilbud og i Jobcentret.

3. Familien som samlet ressource

Det vil vi opnå

Forældrene skal støttes i at skabe et godt og velfungerende hverdagsliv for familien. Forældrene skal blive i stand til at være rollemodeller og skabe gode rammer og livsbetingelser for både sig selv og deres børns trivsel, udvikling og læring.

Sådan gør vi

- Vi arbejder målrettet mod en mere helhedsorienteret indsats. Det betyder bl.a., at forældre og børns konkrete og specifikke problemstillinger skal udredes og kortlægges på tværs af fagligheder og forvaltninger.
- Vi udvikler forældrenes kompetencer der, hvor der er behov. Det gør vi via en tidlig, helhedsorienteret og koordineret indsats i et vedvarende og konstruktivt samarbejde med forældrene.
- Vi støtter forældrene i at kunne håndtere deres liv, idet en dårlig livssituation kan stå i vejen for et velfungerende familieliv. Som en del af dette arbejde skal forældre uden stabil tilknytning til arbejdsmarkedet hjælpes til at komme i beskæftigelse.

Tidlig opsporing på tværs af fagligheder

En tidlig opsporing kan finde sted på mange arenaer: I Jobcenter, hos læge, jordemoder, tandplejen, i sundhedsplejen, vuggestuer og børnehaver osv.

KL anbefaler et tættere samarbejde mellem børne- og voksenområdet i opsporingen af udsatte børn, samt at der så vidt muligt sættes ind, allerede inden barnet er født. Dette skyldes, at et barns adfærd og personlighed grundlægges allerede ved livets start, hvor det tidlige samspil mellem børn og forældre spiller en afgørende rolle for barnets udvikling.

Nytænkning af praksis

I 2015 igangsatte Gladsaxe Kommune et todelt projekt, som har til formål at skabe klarhed omkring eksisterende praksis for derefter at videreudvikle og nytænke denne.

Første del af projektet består af en caseanalyse af ti udvalgte sager. I sagerne er de unge (i alderen 18-20) ikke lykkedes med at gennemføre en ungdomsuddannelse, og de har som børn haft en sag i Familieafdelingen. Den unges sag rulles tilbage til start for at undersøge, hvad man kunne have gjort anderledes i forhold til sagsbehandling, valg af indsatser og samarbejde omkring barnet/den unge og familien. Resultaterne fra caseanalysen vil blive inddraget i arbejdet med Tidlig indsats.

Anden del af projektet består af en håndholdt indsats over for udvalgte familier med et barn i alderen nul til tre år.

Sådan udmønter vi strategien

Strategien udmøntes gennem en række konkrete indsatser og tiltag. Disse udvikles og konkretiseres via eksempelvis tværfagligt sammensatte arbejdsgrupper og workshops samt medinddragelse af viden udefra.

Med afsæt i strategien igangsættes relevante pilotprojekter. Pilotprojekterne designes med udgangspunkt i viden om, hvad der har en god effekt, og integreres i den daglige drift, hvis de viser gode og relevante resultater.

Vi måler løbende og systematisk på, om den strategi, vi har lagt, virker efter hensigten og foretager de nødvendige justeringer.

Det baserer Strategi for Tidlig indsats sig på

- Anette Johansen & Bjørn E. Holstein: "Gråd, uro og spiseproblemer blandt spædbørn rapporteret af sundhedsplejersker", Statens Institut for Folkesundhed (2014)
- Center for Alternativ Samfundsanalyse: "Investeringer i tidlige sociale indsatser – samfundsøkonomiske beregninger af indsatser i forhold til udsatte børn og unge" (2010)
- Forskningsprojektet "Effective Pre-School, Primary & Secondary Education" ved University College London
- Forsøget "Helhedsindsats for udsatte familier" ved Kommunernes Landsforening, Social- og Indenrigsministeriet og Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering
  - Inspirationsoplæg og forsøgets første resultater (Deloitte)
  - Studiebesøg i to forsøgskommer (Lolland og Furesø)
- James J. Heckman m.fl.
  - "Skill Formation and the Economics of Investing in Disadvantaged Children", *Science*, vol. 312 (2006)
  - "The Effects of Cognitive and Noncognitive Abilities on Labor Market Outcomes and Social Behavior", *National Bureau of Economic Research* (2006)
- Kommunernes Landsforening
  - "De udsatte børn – fremtiden er deres" (2015)
  - "Læring for alle – det starter i dagtilbud" (2016)
- KORA – Det Nationale Institut for Kommuner og Regioners Analyse og Forskning
  - "Midtvejsevaluering af Sverigesprogrammet" (2015)
  - "Opkvalificering af den tidlige indsats" (2013)
  - "Sårbare børn – hvem er de, hvor bor de, og hvordan klarer de sig i skolen?" (2015)
- Mandag Morgen (Jens Reiermann): "Nobelpristager: Udsatte børns skæbne er afgjort før første klasse" (2014)
- SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd
  - "Børn og unge i Danmark – Velfærd og trivsel 2014" (2014)
  - "Daginstitutionens betydning for børns udvikling – en forskningsoversigt" (2014)
- Undervisningsministeriets Datavarehus